

Vergaderjaar 2012–2013

29 628

Politie

Nr. 385

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 april 2013

1. Inleiding

Bij de regeling van werkzaamheden op 19 maart jl. heeft het lid Oskam (CDA), een dertig leden debat aangevraagd naar aanleiding van cijfers van de Nationale Politie, waaruit blijkt dat het aantal woninginbraken is toegenomen. Het lid Marcouch (PvdA) heeft daarop verzocht voorafgaand aan dit debat een brief te ontvangen, waarin wordt ingegaan op deze stijging, de oorzaken en de te nemen acties. Met deze brief voldoe ik aan dit verzoek. Daarnaast strekt deze brief ter uitvoering van mijn toezegging tijdens het algemeen overleg van 21 maart jl. inzake de vermeende opleidingsstop bij de Politieacademie, om in te gaan op de aanpak en de targets voor de zogenoemde high impact crimes (HIC): woninginbraak, overvallen, straatroof en geweld.

De bestrijding van overvallen, straatroof, geweld en woninginbraken hebben voor mij en de andere partijen de hoogste prioriteit. Ik zal in deze brief aangeven wat mijn aanpak is van de high impact crimes. Er is veel verwantschap tussen deze delicten, zowel qua aard, de dadergroepen als qua aanpak. Het zijn delicten met een grote impact op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de maatschappij. Kort na mijn aantreden als bewindspersoon in het vorige kabinet heb ik dan ook in overleg met de gezagen doelstellingen vastgesteld voor deze delictsoorten¹.

Zeker bij deze delicten is het van belang dat de daders (vroegtijdig) aangepakt worden. Stop je de daders, dan stop je hun daden.

¹ Zie de Beleidsagenda's 2012 en 2013, Kamerstuk 33 000 VI, nr. 2, en Kamerstuk 33 400 VI, nr. 2, en de brief van 2 mei 2011 inzake de prestatie-indicatoren bij de landelijke prioriteiten 2011–2014, Kamerstuk 29 628, nr. 256.

De high impact crimes zijn primair de zorg van het lokale gezag. Juist omdat ze overal, zij het in wisselende mate voorkomen, zijn het landelijke prioriteiten van de politie geworden. In de eveneens vanuit mijn ministerie ondersteunde aanpak van de criminele jeugdgroepen en de op verschillende plaatsen voorkomende geprioriteerde aanpak van veelplegers (top X aanpak) wordt uitgegaan van een persoonsgerichte en integrale, meersporenaanpak waarbij straf en zorg, preventie en repressie, strafrecht en bestuur, onder regie van de gemeente worden verbonden.

Het succes van deze aanpak geeft mij het vertrouwen hier de ambitie uit te spreken dat het aantal woninginbraken in 2017 gereduceerd zal zijn tot 65000. Bij straatroof zal in bijna 1 op 2 gevallen een verdachte bekend zijn. En voor de overige high impact crimes zal in 2014 de kans om als dader gepakt te worden substantieel groter zijn dan de kans om ermee weg te komen.

2. Hoofdpijnen van de aanpak van high impact crimes

Persoonsgericht

Voor een succesvolle aanpak van HIC is een intensieve daderaanpak nodig. Bij overvallen is per regio de focus gezet op de zogenoemde «top-X» van potentiële overvallers. Politie en OM gaan hierbij gebruik maken van een Toolbox Persoonsgerichte Aanpak HIC. Hier hoort bijvoorbeeld ook bij verscherpt toezicht (door reclassering en OM) op overvallers die vervroegd in vrijheid worden gesteld. Ten aanzien van woninginbraken kan zo'n top-X aanpak ook vruchten afwerpen.

Versterking heterdaadkracht.

Versterking van de heterdaadkracht, dat wil zeggen het vermogen om kort na het delict de dader te pakken, is van groot belang voor de aanpak van HIC. De wijze waarop dit kan, varieert per delict. Bij overvallen zijn de procedures aangescherpt waardoor bijvoorbeeld de inzet van speciale arrestatieteams en helikopters bij het zware segment van overvallen mogelijk is geworden. De heterdaadkracht kan ook bij woninginbraken omhoog. De politie zet bijvoorbeeld in op het verbeteren van de communicatie met de burger, onder andere door de inzet van Burgernet. Ook de toepassing van een «hotshot en hotspot» aanpak leidt tot een hogere pakkans. Hier wordt vervolgens een gerichte capaciteit op ingezet.

Gebiedsgerichte aanpak en preventie

Preventie is een sleutel tot het verder terugbrengen van het aantal HIC. Dit kan de overheid niet alleen en hier is dan ook een nauwe samenwerking tussen bestuur en politie enerzijds en private partijen, zoals ondernemers maar ook individuele burgers, anderzijds noodzakelijk. De inzet van preventieve middelen wordt verder erg bepaald door het betrokken gebied.

Ten aanzien van overvallen lopen lokaal honderden projecten in het kader van het Keurmerk Veilig Ondernemen. Hiervoor is een speciale overvalmodule ontwikkeld, met onder meer een training voor winkeliers en hun personeel. Mijn ministerie en de politie ondersteunen verder het lokaal bestuur bij hun aanpak. Er vindt een pilot Bestuurlijke Informatievoorziening Overvallen en Straatroof (BIOS) plaats, gericht op verstrekking van justitiële gegevens aan burgemeesters. Op het belang van preventie voor de aanpak van woninginbraken en de initiatieven die met name gemeenten hiervoor nemen, zal ik in paragraaf 4 op ingegaan.

Slachtoffergericht

In de hele aanpak van HIC is aandacht voor het slachtoffer van cruciaal belang. Met Slachtofferhulp Nederland is afgesproken dat alle slachtoffers van een overval worden benaderd en, de betrokken persoon dat wenst, bezocht. Bij woninginbraken heeft de politie veel geïnvesteerd in de bejegening van het slachtoffer. Sinds begin dit jaar legt de politie uiterlijk binnen twee weken contact met het slachtoffer om hem te informeren over het opsporingsproces, te wijzen op het risico van herhaald slachtofferschap en op de noodzaak om daarvoor preventieve maatregelen te treffen en hem te wijzen op de mogelijkheden tot schadevergoeding. Omdat ook omliggende huizen een verhoogde kans op inbraak hebben, is een probleemgerichte buurtaanpak van belang. Dat betekent dat niet uitsluitend wordt gezocht naar getuigen, maar buurtbewoners met behulp van een zogenaamde besmettingsbrief worden geïnformeerd over inbraakrisico, de preventiemogelijkheden en de mogelijkheid om verdachte situaties te melden.

De ZSM-werkwijze van de partners in de strafrechtketen om het proces van beoordelen, straffen en uitvoeren in elkaar te schuiven, sluit goed op deze aanpak aan.

Langs deze lijnen is in de afgelopen jaren door het hele land hard gewerkt aan de aanpak van de daders van de high impact delicten.

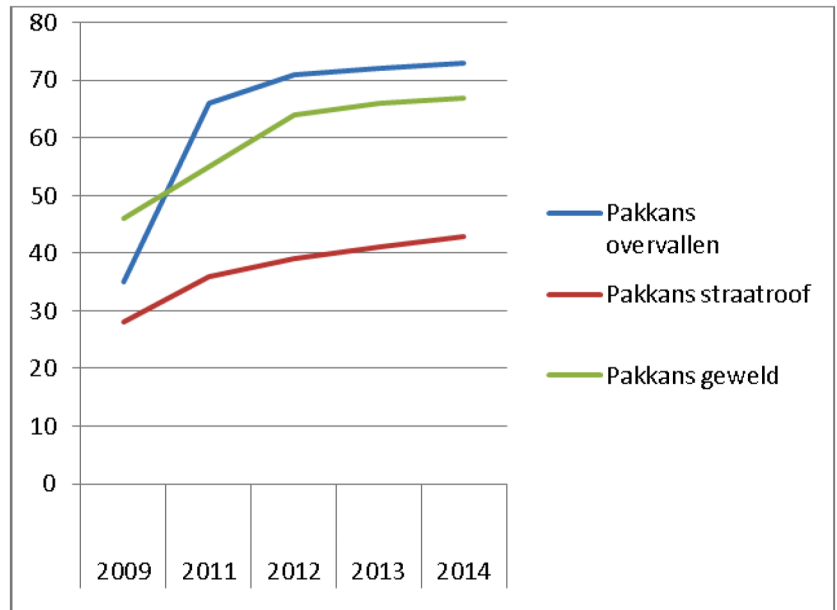
Waar de aanpak succesvol is gebleken wordt deze voortgezet. Waar we kunnen verbeteren pakken we dit op. Zoals ik ook al aangaf in mijn brief die ik u heden zond over mijn aanpak van de criminele jeugdgroepen wil ik mogelijkheden onderzoeken om nog succesvoller te worden in de aanpak van jongvolwassen veelplegers. En hoewel wij sedert een aantal jaren bij de aanpak van de (potentiële) daders van deze misdaden een steeds intensievere samenwerking hebben tussen de verschillende partners, zie ik zeker nog mogelijkheden om nog gericht, vanuit de gedachte van één samenwerkende overheid, met behoud van de eigen verantwoordelijkheid, de acties van iedereen die met deze groep van (potentiële) daders te maken heeft op elkaar te laten aansluiten. De regierol van de gemeentes is hierin cruciaal.

De continuering van onze gezamenlijke inspanningen is onlangs bevestigd in het kader van de landelijke prioriteiten voor de politie. Ik heb met het gezag (bestuur en OM) en het korps afgesproken dat deze landelijke prioriteiten en de daaraan gekoppelde aanpak worden voortgezet tot en met 2014. Het is mijn verwachting dat de resultaten daardoor nog verder zullen verbeteren.

De omvang van criminaliteit als woninginbraken en overvallen kan lokaal nogal verschillen. De aanpak vergt dan ook, vertrekkend vanuit hetzelfde concept, lokaal maatwerk. De driehoek (bestuur, OM en politie) neemt hiertoe zijn verantwoordelijkheid.

Ik heb veel waardering voor de inzet van alle betrokkenen en de tot nu toe behaalde resultaten. Het moet echter nog beter. Ik ben dan ook voornemens om ook in de nieuwe landelijke prioriteiten voor de high impact crimes concrete en afrekenbare doelstellingen op te nemen. Deze nieuwe landelijke prioriteiten zullen vanaf 2015 gelden. Op de voet van artikel 18 van de Politiewet 2012 zal ik, gehoord hebbende de gezagen, in 2014 deze nieuwe landelijke prioriteiten vaststellen.

3. Resultaten

Overvallen

De aanpak van overvallen ligt op schema. Het aantal overvallen is in 2012 (1982) al bijna teruggebracht tot het niveau dat we voor 2014 (1900) hadden beoogd. Evident zetten we deze aanpak voort. De pakkans is het hoogste van alle vier categorieën high impact crimes². Waar we in 2009 in minder dan de helft van de zaken een (afgehandelde) verdachte hadden, zal dat eind 2014 in bijna 3/4 van de zaken zijn. Het ophelderingspercentage is gestegen van 23 procent in 2009 naar 31,4 procent in 2012.³

Straatroof

In 2012 is het aantal straatroven teruggebracht tot onder de 8000. Nog steeds een te hoog aantal. De trend is evenwel gekeerd en we gaan onverminderd door om het aantal in 2014 teruggebracht te hebben tot in ieder geval de doelstelling van 6557. Bij straatroven gaat het vaak om diefstal van mobiele telefoons. Binnenkort worden met de telefoonproviders afspraken gemaakt over het blokkeren van de IMEI-nummers van gestolen toestellen, zodat roof ook hier niet meer gaat lonen. Waar we in 2009 in minder dan 1/3 van de gevallen een verdachte hadden, zal dat in 2014 voor deze delictsoort beduidend hoger liggen. In bijna 1 op de 2 zaken zal dan de verdachte bekend zijn. Bij de aanpak van deze delictsoort is de verdere versterking van de heterdaadkracht van groot belang.

² Bron: GIDS (Maandrapportage landelijke prioriteit 2 High impact delicten; DGPOL). De pakkans (verdachtenratio) is in de uitwerking van de prestatie-indicatoren, horende bij de landelijke prioriteiten politie 2011-2014, als volgt gedefinieerd: het aantal in jaar q afgehandelde verdachten (o.b.v. politieadministratie) van overvallen / aantal overvallen in jaar q x 100. Bij deze ratio wordt (anders dan bij het oplossingspercentage overvallen) niet meegewogen in welk jaar de verdachte de overval heeft gepleegd.

³ Bron: Landelijk Overvallen en Ramkraken Systeem (LORS, KLPD/IPOL). Onder het ophelderingspercentage wordt verstaan: het aantal overvallen gepleegd in jaar q waarvoor een verdachte is aangehouden / aantal overvallen gepleegd in jaar q x 100%. De ervaring leert dat het ophelderingspercentage in de loop van het jaar stijgt, doordat in lopende onderzoeken verdachten worden aangehouden voor overvallen gepleegd in het lopende jaar.

Geweld

Bij geweldsmisdrijven (i.e. bedreiging, mishandeling en openlijke geweldpleging) is het aantal geregistreerde misdrijven in 2012 gedaald ten opzichte van 2011. Dat neemt niet weg dat eind 2012 in deze delictsoort nog steeds sprake was van ruim 99 duizend geregistreerde misdrijven. Dat is natuurlijk veel te hoog. Voor de pakkans geldt dat we inmiddels boven de oorspronkelijke doelstelling zitten. In 2014 verwachten we in 2/3 van alle zaken een (door de politie afgehandelde) verdachte te hebben, waar dat in 2009 nog in minder dan de helft van de zaken het geval was.

4. Woninginbraken

Aparte aandacht verdienen de woninginbraken. De resultaten blijven hier achter. Ik neem dan ook, samen met het bestuur, het OM en andere partners, extra maatregelen om het aantal woninginbraken in 2017 terug te brengen tot 65.000. Deze ambitie vergt een gezamenlijk inspanning. Bij deze maatregelen kijken we goed naar de landelijke aanpak van overvalcriminaliteit en straatroof, die inmiddels zijn vruchten afwerpt.

Woninginbraken

	Streefcijfer 2017	Realisatie 2011	Realisatie 2012	2013	2014
Aantallen	65.000	89.244	91.583	87.500	83.000

Na een piek in het jaar 1994 met bijna 124.000 woninginbraken en een daling in de jaren daarna tot ca. 68.000 woninginbraken in 2007 loopt het aantal woninginbraken sindsdien weer op. In 2010 werden 82.780 woninginbraken geregistreerd. In 2011 waren dat er bijna 89.244. Afgelopen jaar is dit gestegen met 3 procent tot 91.583. In 28% van de gevallen ging het daarbij om een poging tot inbraak. Aanhouding op heterdaad is bij deze delictsoort moeilijker, veelplegers bekennen niet alle feiten en sporenonderzoek is hierbij nog onvoldoende effectief. Er is geen wetenschappelijk onderzoek naar de recente stijging van woninginbraken beschikbaar. Wel is duidelijk dat de mogelijkheden tot preventie onderbenut blijven.

Positief is dat het aantal door de politie aangehouden verdachten van een woninginbraak is toegenomen van 5.186 in 2010 naar 6.531 in 2012, een stijging van maar liefst 26 procent. Ondanks dat meer aanhoudingen plaatsvonden, bleef in 2012 het ophelderingspercentage met 9,3 procent nagenoeg gelijk aan het jaar daarvoor. In 2010 bedroeg het ophelderingspercentage 8,2 procent.

Ondanks de grote inspanningen van alle partijen, ben ik zoals gezegd nog niet tevreden over de huidige resultaten ten aanzien van de aanpak van woninginbraken. De politie zal de pakkans verder vergroten door burgers meer bij de opsporing te betrekken en meer informatie gestuurd te werken. Hierbij wordt geleerd van de krachtige aanpak van overvalcriminaliteit. De zogenaamde hotspot aanpak en de persoonsgerichte aanpak tegen (potentiële) plegers van woninginbraken zal worden uitgebreid. Het OM zal verdachten van woninginbraken stringent vervolgen. Woninginbrekers zullen in beginsel worden voorgeleid. Hiernaast worden zoveel mogelijk zaken aan het strafdossier gekoppeld en zal wederrechtelijk verkregen voordeel worden ontnomen.

Verder is meer inzet op preventie op lokaal niveau cruciaal voor een afname van woninginbraken. Veel gemeenten hebben voor dit jaar de aanpak van woninginbraken als hoogste prioriteit aangemerkt. Onder het motto «Geef inbrekers geen kans!» worden uiteenlopende initiatieven genomen om woninginbraken te voorkomen. Met een gerichte combinatie van instrumenten en activiteiten, als de inzet van huismeesters, aanpassing van buitenruimten, toepassing en benutting van het Keurmerk Veilig Wonen, de top-X-aanpak van woninginbrekers, het waarschuwen van (potentiële) slachtoffers voor (herhaald) slachtofferschap, politiesurveillance binnen gebieden met een hoog inbraakrisico, goed toezicht op het Bouwbesluit, buurtpreventieteams, kunnen woninginbraken fors worden teruggebracht. Die ontwikkeling dient krachtig te worden doorgezet. Met de 50 gemeenten met de hoogste concentratie aan woninginbraken zal ik komend jaar nagaan wat zij concreet nodig hebben. Desgewenst zal ik hen ondersteuning bieden bij de opzet, realisatie en uitvoering van een integrale probleemgerichte aanpak op maat. Afhankelijk van de behoefte zal bijstand in de vorm van analysecapaciteit, kennisoverdracht of projectcapaciteit worden verleend. Hiernaast is het belangrijk dat burgers actief verdachte situaties melden. Voorzien is een landelijke campagne «112 daar pak je inbrekers mee». Voorts zal ik een 25 tal lokale preventieprojecten ondersteunen.

Ook zal ik dit jaar met de gemeenten, verzekeraars, woningbouwcoöperaties, maar ook met de vertegenwoordigers van bewoners als de Woonbond en de Vereniging Eigen Huis, afspraken maken om meer woningen op het veiligheidsniveau van het Keurmerk Veilig Wonen te krijgen, alsook bewoners door middel van bijeenkomsten en andere informatiekanalen voor te lichten over de noodzaak om aangebracht hang- en sluitwerk daadwerkelijk te gebruiken. Teneinde de preventie met betrekking tot de woninginbraken gericht vorm te kunnen geven, zullen analyses worden opgesteld om – in lijn met het barrière model – preciezer te kunnen bepalen waar welke preventieve maatregelen het meest effectief zijn. Voorts zullen met de hiervoor genoemde partijen afspraken worden gemaakt over de te bereiken inzet en resultaten. Wederkerigheid van inzet van partijen met die van OM en politie is daarbij uitgangspunt

De aanpak van woninginbraken wordt de komende tijd dus sterk geïntensiveerd. De politie en het OM hebben hierover afspraken gemaakt, waarbij de focus ligt op het verhogen van de pakkans, het afpakken van crimineel vermogen ter vergoeding van de schade aan het slachtoffer, en een zorgvuldige bejegening van het slachtoffer. Hiernaast zal er extra inzet op preventie plaatsvinden. In de driehoek maken bestuur, OM en politie afspraken over wat lokaal de beste aanpak is. De eerste resultaten van deze intensivering moeten dit jaar merkbaar zijn.

5. Tot slot

Langs bovenstaande lijnen werk ik, samen met de politie, het OM, het bestuur en private partijen, aan het verder terugdringen van het aantal high impact crimes.

Ten aanzien van woninginbraken wordt de aanpak geïntensiveerd. Politie en OM hebben hiertoe afspraken gemaakt, waarbij de focus ligt op het verhogen van de pakkans, het afpakken van crimineel vermogen en een zorgvuldige bejegening van het slachtoffer. Hiernaast zal er extra inzet op preventie plaatsvinden. De eerste resultaten van deze intensivering moeten in 2013 merkbaar zijn.

De minister van Veiligheid en Justitie,
I.W. Opstelten